

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

ORODHA YA SHUGHULI ZA LEO

MKUTANO WA KUMI NA MBILI

KIKAO CHA TANO

10 SEPTEMBER, 2018

ORODHA YA SHUGHULI ZA LEO

MKUTANO WA KUMI NA MBILI

KIKAO CHA TANO – TAREHE 10 SEPTEMBER, 2018

I. DUA:

II. HATI ZA KUWASILISHA MEZANI:

WAZIRI MKUU:

Taarifa ya Mwaka ya Mfuko wa Fidia kwa Wafanyakazi kwa Mwaka 2015/2016 (*The Annual Report of Workers Compensation Fund for the Year 2015/2016*).

Taarifa ya Matoleo ya Gazeti la Serikali pamoja na Nyongeza zake yaliyochapishwa tangu Mkutano wa Bunge uliopita kama ifuatavyo:-

1. Toleo Na. 13 la tarehe 30 Machi, 2018;
2. Toleo Na. 14 la tarehe 06, Aprili, 2018;
3. Toleo Na. 15 la tarehe 13, Aprili, 2018;
4. Toleo Na. 16 la tarehe 20, Aprili, 2018;
5. Toleo Na. 17 la tarehe 27, Aprili, 2018;

6. Toleo Na. 18 la tarehe 04, Mei, 2018;
7. Toleo Na. 19 la tarehe 11, Mei, 2018;
8. Toleo Na. 20 la tarehe 18, Mei, 2018;
9. Toleo Na. 21 la tarehe 25, Mei, 2018;
10. Toleo Na. 22 la tarehe 01 Juni, 2018;
11. Toleo Na. 23 la tarehe 08 Juni, 2018;
12. Toleo Na. 24 la tarehe 15 Juni, 2018;
13. Toleo Na. 25 la tarehe 22 Juni, 2018;
14. Toleo Na. 26 la tarehe 29 Juni, 2018;
15. Toleo Na. 27 la tarehe 06 Julai, 2018;
16. Toleo Na. 28 la tarehe 13 Julai, 2018;
17. Toleo Na. 29 la tarehe 20 Julai, 2018;
18. Toleo Na. 30 la tarehe 27 Julai, 2018;
19. Toleo Na. 31 la tarehe 03 Agosti, 2018;
20. Toleo Na. 32 la tarehe 10 Agosti, 2018;
21. Toleo Na. 33 la tarehe 17 Agosti, 2018;
22. Toleo Na. 34 la tarehe 24 Agosti, 2018; na
23. Toleo Na. 35 la tarehe 31 Agosti, 2018.

MWANASHERIA MKUU WA SERIKALI:

Maelezo ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kuhusu Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria mbalimbali (Na. 3) wa Mwaka 2018 [*The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 3), Bill, 2018*].

MWENYEKITI WA KAMATI YA KATIBA NA SHERIA:

Maoni ya Kamati ya Katiba na Sheria kuhusu Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria mbalimbali (Na. 3) wa Mwaka 2018 [*The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 3), Bill, 2018*].

MSEMAJI MKUU WA KAMBI RASMI YA UPINZANI JUU YA WIZARA YA KATIBA NA SHERIA:

Maoni ya Msemaji Mkuu wa Kambi Rasmi ya Upinzani juu ya Wizara ya Katiba na Sheria kuhusu Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria mbalimbali (Na. 3) wa Mwaka 2018 [*The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 3), Bill, 2018*].

III. MASWALI:

OFISI YA RAIS (TAMISEMI):

53. MHESHIMIWA HAROON MULLA PIRMOHAMED (MBARALI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (TAMISEMI):-

Je, ni lini Serikali itazifanyia ukarabati barabara za Mahongole – Kilambo km 20, Igurusi – Utengule km 22, Chimala – Kapunga km 25 na Mlangali – Ukwavila km 23.

**54. MHESHIMIWA DAIMU IDDI MPAKATE
(TUNDURU KUSINI):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (TAMISEMI):- Halmashauri ya Wilaya ya Tunduru ina jumla ya Kata 39 na Vijiji 157. Halmashauri iliomba kuigawa Wilaya hiyo ambayo ina ukubwa zaidi ya ukubwa wa Mkoa wa Mtwara wenye Wilaya 6:-

- (a) Je, Serikali ina mpango gani wa kuigawa Wilaya ya Tunduru ili iwe rahisi kutoa huduma karibu zaidi kwa Wananchi;
- (b) Je, Serikali ina mpango gani wa kuzigawa Kata za Mchoteka, Mtina, Namasakala, Lukumbule, Mchasi, Tuwemacho na Misechela ambazo zina Wakazi zaidi ya 30,000 kila Kata;
- (c) Je, Serikali itaidhinisha lini mgao wa Vijiji uliopendekezwa na Halmashauri mwaka 2015 ili kurahisisha utoaji wa huduma kwa Wananchi.

OFISI YA RAIS (UTUMISHI NA UTAWALA BORA):

**55. MHESHIMIWA AIDA JOSEPH KHENANI
(VITI MAALUM):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (Utumishi na Utawala Bora):-

Je, Serikali ina mkakati gani wa kuziba nafasi zilizoachwa wazi na Watumishi waliokumbwa na sakata la vyeti feki.

WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO:

56. MHESHIMIWA MUSSA BAKARI MBAROUK (TANGA MJINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Fedha na Mipango:- Kumekuwa na sintofahamu kwa baadhi ya Wafanyabiashara na TRA kuhusu mashine za EFDs hususani bei za mashine na aina za mashine:-

- (a) Je, bei halali ya mashine ya EFD kulingana na aina na ubora wake ni Shilingi ngapi;
- (b) Kwa kuwa mashine za EFDs zinafanya kazi kwa niaba ya TRA Je, kwa nini Serikali isitoe mashine hizo bure kwa Wafanyabiashara.

WIZARA YA HABARI, UTAMADUNI, SANAA NA MICHEZO:

57. MHESHIMIWA RASHID ABDALLAH SHANGAZI (MLALO):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Habari, Utamaduni, Sanaa na Michezo:-

Je, ni lini Serikali itapitia upya Sera ya Michezo nchini.

58. MHESHIMIWA DEVOTHA MATHEW MINJA (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Habari, Utamaduni, Sanaa na Michezo:- Viwanja vingi vya michezo vinavyomilikiwa na Chama cha Mapinduzi vimechakaa kutokana na kutoendelezwa kwa muda mrefu. Mfano Kiwanja cha Saba Saba Mkoani Morogoro:-

Je, Serikali haioni kuna haja ya kubinafsisha viwanja hivyo ili viendelee kutumika katika michezo.

WIZARA YA NISHATI:

59. MHESHIMIWA ISSA ALI MANGUNGU (MBAGALA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nishati:-

(a) Je, Serikali ina mpango gani wa kusambaza umeme kwenye maeneo ambayo hayamo katika miradi ya umeme Vijijini; maeneo kama

vile Changanyikeni, Ponde, Malela, Vikundi, Goroka A,B katika Kata ya Tuangoma; na Majimatitu A, Vigozi Machinjioni A, Mponda katika Kata ya Mianzini, na Mzala, kwa Mapunda, Kisewe, Dovya, Sai A,B katika Kata ya Chamazi;

(b) Je, ni lini Serikali itamaliza tatizo la *Low Voltage* katika Jimbo la Mbagala hasa Maeneo ya Kiburugwa, Kitungule, Charambe, Kijichi, Kibondemaji, Chemchem na Tuangoma.

60. MHESHIMIWA INNOCENT SEBBA BILAKWATE (KYERWA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nishati:-

Je, ni lini Serikali itafungua Ofisi za TANESCO Wilayani Kyerwa ili kuwafikishia karibu Wananchi huduma zitolewazo na TANESCO kama vile kununua umeme, kubadilisha mita na huduma nyinginezo.

WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI:

61. MHESHIMIWA DKT. DALALY PETER KAFUMU (IGUNGA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi:- Gereza la Wilaya ya Igunga linakabiliwa na changamoto mbalimbali zikiwemo

ukosefu wa ngome, Ofisi za Mkuu wa Gereza na Utawala, nyumba za Askari lakini pia Gereza hilo ni dogo na linahudumia Wafungwa na Mahabusu wa kiume tu, Wafungwa na Mahabusu wa kike hupelekwa Gereza la Wilaya ya Nzega:-

Je, ni lini Serikali itajenga Gereza la Wilaya ya Igunga ili liweze kutoa huduma bora kwa Wafungwa na Mahabusu Wilayani Igunga.

62. MHESHIMIWA BUPE NELSON MWAKANG'ATA (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi:- Vijana wengi wemejajiri katika shughuli mbalimbali ikiwemo Waendesha bodaboda lakini Waendesha bodaboda hao wamekuwa wakisumbuliwa sana na Askari wa barabarani kwa kutozwa faini ambazo muda mwingine hazina maana na hivyo kuwakatisha tamaa:-

Je, Serikali imechukua hatua gani ili kudhibiti Vijana hawa wasinyanyaswe.

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO:

63. MHESHIMIWA FATMA HASSAN TOUFIQ (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto:-

Baadhi ya Wanawake wameathirika na vipodozi vikiwemo kucha na kope za kubandika:-

Je, ni Wanawake wangapi wameathirika macho kutokana na matumizi ya kope bandia.

64. MHESHIMIWA STANLAUS SHING'OMA MABULA (NYAMAGANA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto:-
Tatizo la Watoto wanaoishi kwenye mazingira magumu linaendelea kuwa kubwa:-

(a) Je, Serikali ina mpango gani wa kutatua changamoto hii kubwa hasa katika Jiji la Mwanza;

(b) Je, Serikali haioni umuhimu wa kukijengea uwezo Kitengo cha Ustawi wa Jamii kukabiliana na changamoto hii.

65. MHESHIMIWA AMINA NASSOR MAKILLAGI (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto:-

Je, Serikali ina mkakati gani wa kuweka Sheria kali zitakazowabana Wazazi ambao wamekuwa wakitelekeza Watoto na Familia zao.

WIZARA YA KILIMO:

66. MHESHIMIWA JASSON SAMSON RWEIKIZA (BUKOBA VIJIJINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Kilimo:- Serikali ilifuta Tozo na Kodi kadhaa katika kilimo na biashara ya Kahawa, lakini bado bei anayopata Mkulima ni ndogo:-

Je, ni kwa nini tangu kufutwa kwa Tozo na Kodi hizo bei kwa Mkulima haijapanda.

67. MHESHIMIWA JOYCE BITTA SOKOMBI (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Kilimo:- Zao la Pamba ni zao ambalo lililimwa kwa wingi Mkoani Mara na pia lilisaidia sana kuwainua Wananchi kimapato:-

Je, Serikali inachukua hatua gani za kimkakati za kulifufua zao hilo.

IV. MISWADA YA SHERIA YA SERIKALI:

***(Kusomwa Mara ya Pili, Kamati ya Bunge Zima na
Kusomwa Mara ya Tatu)***

Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria mbalimbali (Na. 2) wa Mwaka 2018 [*The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 2), Bill, 2018*].

(Majadiliano yanaendelea)

V. MISWADA YA SHERIA YA SERIKALI:

***(Kusomwa Mara ya Pili, Kamati ya Bunge Zima na
Kusomwa Mara ya Tatu)***

Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria mbalimbali (Na. 3) wa Mwaka 2018 [*The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 3), Bill, 2018*].

**DODOMA
10 SEPTEMBER, 2018**

**S. KAGAIGAI
KATIBU WA BUNGE**